

ประโยค ป.ธ. ๙

แต่งไทยเป็นมคอ

149

สอบ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๘

ศึกษากามท้าน คือ ความที่บุคคลเป็นผู้ใคร่ในการศึกษา คุณชอบยอมเป็น
 สำคัญทั้งในฝ่ายคติโลกและคติธรรม ฯ ในฝ่ายคติโลก บุคคลผู้เจริญด้วยการศึกษา ย่อม
 เป็นผู้มีความรู้ความฉลาด และสามารถนานาประการ เมื่อประกอบกิจในหน้าที่ใด ๆ
 ก็ย่อมสามารถในหน้าที่นั้น ๆ เป็นอย่างดี ในประเทศชาติใดมีพลเมืองเจริญด้วยการศึกษามาก
 ประเทศชาตินั้นก็ย่อมมีความเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ฉะนั้น ในทุก ๆ ประเทศจึงมีการ
 บำรุงการศึกษาเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งที่จะพึงลดหย่อนเสียมิได้ การศึกษาย่อมเป็นมูลเหตุ
 แห่งความเจริญ เป็นอเนกประการก็จริงอยู่ แต่ผลแห่งการศึกษานี้ย่อมให้เกิดได้ทั้งคุณ
 และโทษเท่า ๆ กัน ประคูกุสาตราสองคม ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้เจริญด้วยการศึกษาย่อม
 พึงใช้ความรู้ความสามารถนั้น ๆ ให้สำเร็จประโยชน์แก่ตนและสังคมให้เป็นไปโดยชอบและ
 โดยที่ควร จึงจะชื่อว่าได้ประโยชน์ในการศึกษาเป็นอย่างดี ฯ ในฝ่ายพระศาสนา การ
 ศึกษาย่อมเป็นคุณที่จำต้องปรารภเป็นประการสำคัญ และการศึกษาในพระศาสนานั้น ย่อม
 เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลโดยส่วนเดียว ไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนและผู้อื่น หลักแห่ง
 การศึกษาในพระศาสนานั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจัดจำแนกไว้เป็น ๓ ประการ คือ
 ๑. สีสสิกขา ศึกษาในเรื่องศีล คือ ปรับปรุงกายวาจาให้เป็นปกติ ดำรงอยู่ในคลองธรรม
 ที่ชอบ เป็นส่วนสุจริตมิให้เบียดเบียนผู้อื่น ตลอดจนในทางอาชีพกัมมัฏฐานแก่ที่จะได้มาโดยชอบ
 ไม่ละเมิดกฎหมายในทางโลก และไม่ล่วงศีลธรรมในทางพระศาสนา นี่เป็นการศึกษาขั้นต้น
 ให้สำเร็จผลคือกำจัดกิเลสอย่างหยาบที่จะพึงล่วงออกมาให้ปรากฏทางกายวาจา ขั้นที่ ๒ คือ
 จิตตสิกขา ศึกษาในเรื่องจิต อันจักเป็นธรรมชาตินึกคิด ทั้งมากไปด้วยอารมณ์ที่ชั่วร้าย
 ชวนให้กำหนัด ชักเคือง ลุ่มหลง และมัวเมานานาประการ ที่เป็นมูลฐานให้เสื่อมเสียทาง

กายวาจา ฉะนั้น การรักษากายวาจาให้เป็นสุจริต จึงต้องควบคุมจิตมิให้หนีคึกไปในทางที่จะ
 ล่วงละเมิด และเมื่อกายวาจาไม่ละเมิด จิตใจก็ไม่เคืองคร้อนกระวนกระวาย เมื่อจิตใจไม่
 กระสับกระส่ายย่อมแน่วแนวกวแก่การทำงานในคราวที่ค้องการ จิตที่ศึกษาย่อมสามารถกำจัด
 กิเลสอย่างกลาง คือ ปริยฐานกิเลสภายนอกที่จะมากลุ่มรุมจิตให้แปรปรวน เมื่อจิตกวแก่
 การงานย่อมเป็นฐานให้เกิดปัญญาที่จักเป็นการศึกษา ชั้นที่ ๓ คือ ปัญญาสิกขา ปัญญาคือ
 ความรู้ ความฉลาดที่สามารถรู้ผิดชอบชั่วดีบาปบุญคุณโทษตลอดจนรอบรู้เหตุผลโดยทาง
 ที่ชอบ ที่สามารถจะปราบจิตมิให้คึกคึกและควบคุมกายวาจามิให้ละเมิด ปัญญาย่อมกำจัดกิเลส
 อย่างละเอียดที่มีประจำอยู่ในอภยาคัย สิกขาทั้ง ๓ ประการนี้ ย่อมเป็นปัจจัยแห่งกันและกัน
 คือ ต่างปรับปรุงกันให้เจริญรุ่งเรืองไพศาล สมคังภษิตบรหารว่า สมาริอันศีลอบรมแล้ว
 ย่อมมีผลมีอานิสงส์ใหญ่ ปัญญาอันสมาริอบรมแล้ว ย่อมมีผลมีอานิสงส์ใหญ่ จิตอันปัญญา
 อบรมแล้ว ย่อมมีมุक्तिหลุดพ้นจากอาสวะโดยชอบที่เกี่ยว ๆ สิกขากามบุคคลย่อมอาจลุถึงผล
 ที่สูงสุดในพระพุทธศาสนา ด้วยประการฉะนี้ ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

ประโยค ป.ธ. ๙
ตัวอย่างแต่งไทยเป็นมคธ

151

สิกขากามทาคิ เอกุต สิกขาย กามะคิตฺติ สิกขากาโม ทสฺส
 ภาโว สิกขากามตา ๖ สภา ปณายํ โลกสฺส เจว ธมฺมสฺส จ สาคุติกา ๖
 โลกคุโต ทาวสฺสา วุจฺจเต ๖ อิมสฺมี หิ สิกขากาโม สิกขาวุฑฺโฒ
 พหุสฺสุโต นานปฺปกาเรน ปญฺญาโว โหติ พุยกุโต ปฏฺวิโถ ๖ ยงฺกิญฺจิ
 กรณียํ ยฺยชฺชมาโน ทคฺคต สมคฺคโต ภเวยฺย สฺสวฺวิทฺทกมฺมุนฺโตะ ๖ ยมฺหิ
 พหุ สิกขาย วทฺทมนฺนํ ทมฺบิ อิทฺธํ โหติ สิตฺ ๖ ทสฺมา สพฺพคฺคเดกํ
 สิกขากรณียํ อโนมกํว พุทฺธิทพฺพํ ๖ กิญฺจาปํ หิํ อเนเกน วุฑฺฒิการณํ
 ทสฺส ปน ผลํ อคฺคตานุคฺคตวเสน สมานภาคํ ปญฺญาเยติ ๖ เทเนว
 สิกขาวุฑฺฒเนหิ อคฺคตทคฺคตปรคฺคเต สมฺมา อนูรูปโตะ ตํคํกิจฺเจสฺส ปญฺญาสามคฺคฺคิเยน
 สาเรทพฺพํ ๖ เอวํ สติ เต สฺสจฺจุ สิกขาสงฺฆาตฺตคฺคฺคหนฺตสฺส อคฺคตํ
 คณฺหนฺติ นาม ๖

สาสเนปํ สิกขากรณียํ ปฏฺฐเจทพฺพเมว ๖ ทยิทฺตยฺจ เอกํเสน
 ทิกายํ สํวคฺคฺคิ น อคฺคตโน เจว ปเรตฺตยฺจ ปิพฺพานาย ๖ อิทฺธํ ปน
 สิกขา ภควตา ทิธา วิภคฺคา สีสฺสสิกขา จิตฺตสิกขา ปญฺญาสิกขา จาคิ ๖
 ทคฺคต สีสฺส สิกฺขณํ กายวาจาณํ สีสฺส กทฺวา สงฺฆรณํ ปรี อวิเพเจทฺวา
 สมฺมา สฺสจฺริทฺธมฺมปฺปเด ปคฺคิจฺจาปนํ อนุคฺคตโส โลกนํคิเยว ธมฺมวินยฺยจ
 อวิคฺคิกมิตฺวา สมฺมาอาชีเวเน ชีวิกกปฺปเนปํ สนฺนคฺคฺคสนํ สีสฺสสิกขา นาม ๖
 อยํ ปจฺมา พุทฺธา กายวาจาหิ ปญฺญาเยมานนฺตลฺลิกเลสวิทฺธํสนํ สาเรติ ๖
 จิตฺเต จ สิกฺขณํ จิตฺตสิกขา นาม ทุกิยาว ๖ จิตฺตทฺนฺนาเมคํ จินฺนํ
 กายวาจาวิณฺสนมฺมุตฺตคฺคิ จ นานปฺปการรชฺชเนยฺยทสฺสนเอยโมหนเอยชฺชเนยฺยารมฺมณเอย

พหุล โหติ ๖ ทสฺมา ทํ อคฺคโน กายวาจาโย สุจริทํ รกฺขมาเนหิ
 วิทิกฺกมจินฺตโน โคเปตพฺพิ ๖ กายวาจาสุ จ อวิทิกฺกนฺตาสฺ จิตฺกมฺปิ
 อสนฺตปฺปนี อทรวดี ทรเด อสฺติ อปฺเปติ ยถิจฺจิกกาเล กมฺมณีย ๖
 โหติ ๖ สฺตฺติชฺชิตฺจิทํ พหิปริยฺญจฺานสงฺขาเต มชฺฌิมกิลฺเส วิทฺธเสทฺ สุโกทฺติ ๖
 เหววยจ กมฺมณียจิทํ ทคฺยสิทฺธาภุคฺยา ปญฺญาสิทฺทชาย ปทฺฐจฺานํ ๖ ปญฺญา
 นามेतฺถ กุสฺลากุสฺลปญฺญาปาวณฺณาวณฺณานํ ชานเน สมฺมุตฺตํ ยาว มิจฺจนา
 จิทํ ทเมทฺถเจว วิทิกฺกมฺนโต กายวาจาโย โคเปตฺถจฺ สมฺมุตฺตา
 อคฺคตฺมฺมานํ สฺมมา ปรีชานนา ฌานํ โภสฺสํ ๖ สฺนฺทานเน เจสา
 สฺซุสมกิลฺเส วิทฺธเสทฺติ ๖ สิทฺธาทฺคฺยมิทํ อญฺญมญฺญตฺส ปจฺจโย โหติ อญฺญมญฺญ
 ปรีภาเวทฺวา ภฺยโยโส วชฺฌเมทฺติ ๖ วุทฺทกมฺปิ เจทํ สฺตีปรีภาวิทฺ สฺมาธิ
 มพฺุสโต โหติ มหานิสฺโส สฺมาธิปรีภาวิทฺ ปญฺญา มพฺุสตา โหติ มหานิสฺตา
 ปญฺญาปรีภาวิทํ จิทํ สฺมมเทว อาสเวหิ วิมฺุจจฺิตฺติ ๖ เหวํ สิทฺธาภาโม
 อีเรว อคฺคผลํ ปาปฺุมิทํ สฺโกทฺตฺติ ๖